

การคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกคุมความประพฤติ

นางสาวแวมณี พวงน้อย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-583-092-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019424 11799544

The Protection of Probationers' Rights

Miss Vaewmanee Pongnoi

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-583-092-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์

โดย

ภาควิชา

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

การคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกคุมความประพฤติ

นางสาววามณี พวงน้อย

นิติศาสตร์

รองศาสตราจารย์วิระพงษ์ บุญไญ่ภาส

อาจารย์ ดร.จิรนิติ หะวานนท์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์มูรธา วัฒนะชีวะกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์วิระพงษ์ บุญไญ่ภาส)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ดร.จิรนิติ หะวานนท์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์มัทยา จิตติรัตน์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

แวมณี พวงน้อย : การคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกคุมความประพฤติ (THE PROTECTION OF PROBATIONERS' RIGHTS) อ.ที่ปรึกษา : รศ.วีระพงษ์ บุญไพฑูริศ, อ.ที่ปรึกษาร่วม
อ/ดร.จิรนิติ หะวานนท์, 171 หน้า. ISBN 974-583-092-5

การดำเนินงานคุมประพฤติในขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจ เพื่อจัดทำรายงานก่อนศาลพิพากษา อันเป็นขั้นตอนในการกำหนดโทษนั้น จำเลยมีสิทธิที่จะได้รับการพิพากษามบนพื้นฐานของข้อมูลที่ถูกต้องและ เชื่อถือได้ การกำหนดให้มีการเปิดเผยข้อมูลในรายงานให้จำเลยทราบและให้โอกาสในการโต้แย้งคัดค้านข้อมูลที่ตนเห็นว่าไม่ถูกต้อง จะเป็นการคุ้มครองสิทธิของจำเลยจากการพิพากษาที่อาศัยข้อมูลที่ผิดพลาดในการกำหนดโทษได้ ในทำนองเดียวกันขั้นตอนการควบคุมสอดส่องภายหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งคุมประพฤติ การจัดทำรายงานผลการคุมประพฤติในกรณีที่มีการฝ่าฝืนเงื่อนไขการคุมประพฤติ เพื่อให้ศาลพิจารณาเพิกถอนการคุมประพฤตินั้น จำเป็นต้องมีหลักการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกคุมความประพฤติ โดยให้โอกาสแก่ผู้ถูกคุมความประพฤติอธิบายข้อเท็จจริงที่จำเป็น สิทธิดังกล่าวไม่ใช่สิทธิอย่างเดียวกับที่จำเลยพึงมีในวิธีพิจารณาความอาญาชั้นพิจารณาวินิจฉัยความผิด แต่เป็นสิทธิบางประการที่ผู้ถูกคุมความประพฤติพึงมี เพื่อให้ศาลได้รับข้อเท็จจริงที่ถูกต้องก่อนการออกคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใด

ผู้เขียนได้ทำการศึกษาวิจัยถึงการดำเนินงานคุมความประพฤติผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ในประเทศไทยตามพระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุมความประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2522 พบว่าการดำเนินงานคุมความประพฤติในขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจ และขั้นตอนการควบคุมสอดส่อง ยังไม่ได้บัญญัติคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกคุมความประพฤติอย่างเพียงพอ จึงสมควรที่จะมีการปรับปรุงแก้ไข ผู้เขียนได้ทำการศึกษา เปรียบเทียบกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาในเรื่องนี้ พบว่าได้มีบทบัญญัติ ที่ให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกคุมความประพฤติไว้ในหลายกรณีด้วยกัน อันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายในประเทศไทยที่อาจมีขึ้นในเวลาดังต่อไปนี้

ผู้เขียนได้เสนอแนะแนวทางต่าง ๆ ที่เห็นว่าเหมาะสมในการปรับปรุงกฎหมายในเรื่องการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกคุมความประพฤติให้มีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการคุมประพฤติ ได้แก่ การเปิดเผยรายงานของพนักงานคุมประพฤติในประเด็นสำคัญบางประการ การให้โอกาสผู้ถูกคุมประพฤติโต้แย้ง รายงานของพนักงานคุมประพฤติ และการให้ศาลดำเนินการสอบถามข้อเท็จจริงที่จำเป็นเพิ่มเติมขึ้นจากข้อเท็จจริงในรายงานของพนักงานคุมประพฤติได้

ภาควิชา นิติศาสตร์
สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2535

ลายมือชื่อนิติ *[Signature]*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *[Signature]*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม *[Signature]*

C171086 : MAJOR LAW
KEY WORD: PROTECTION / PROBATIONER / RIGHTS

VAEWMANEE POUNGNOI : THE PROTECTION OF PROBATIONER'S RIGHTS :
THESIS ADVISOR : ASSO.PROF.VIRAPHONG BOONYABHAS, CO-ADVISOR
DR.CHIRANIT HAVANOND, S.J.D. 171 pp. ISBN 974-583-092-5

A presentence investigation in order to prepare a report for the judge prior to a sentence is a process of imposing punishment where the defendant should have the basic rights to know the substantial facts in the report, to challenge such report if facts are not correct, and to be sentenced upon the accurate and reliable information. The defendant's rights during this process would be a protection of the defendant from the sentence based on the erroneous information. By the same taken, in a process of supervision after sentence in order to prepare the probation report for the judge, in a case that probation has been violated and might be revoked, the probationer should have the same basic rights and protections. The rights of defendant in a presentence investigation and the rights of probationer in a probation revocation process are quite similar, but not exactly the same, to the rights of defendant in a criminal trial. The are only to guarantee that the court would deliver a sentence based on correct and accurate information.

The study reveals insufficient protections of probationers' rights in the presentence investigation process and supervision process. Such defects should be definitely corrected. The comparative study on the processes in Thailand and the one in the United States shows that legal protections in the United States are found worthy for the improvement of probation process in Thailand.

This research also recommends various measures which are deemed appropriate for the legal reform in order to provide the protection of probationers' rights. Some of them are disclosure of some substantial information in the report, assurance of a meaningful opportunity to challenge information in the report, and a chance to answer the Court's question about some important facts additional to the information report.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....นิติศาสตร์
สาขาวิชา.....นิติศาสตร์
ปีการศึกษา.....2535

ลายมือชื่อนิสิต.....//วณกร อรรถนะ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของท่านอาจารย์ ดร. จิรนิติ หะวานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการเขียนวิทยานิพนธ์ รวมทั้งได้กรุณาสละเวลาตรวจและแก้ไขวิทยานิพนธ์มา ตั้งแต่ต้นจนแล้วเสร็จ ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์วิระพงษ์ บุญไธยภาส ที่ได้กรุณารับเป็น อาจารย์ที่ปรึกษา และท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์มูรธา วัฒนะชีวะกุล รองศาสตราจารย์ ดร. อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ และรองศาสตราจารย์มัทยา จิตติรัตน์ ที่กรุณาสละเวลามาเป็นกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ และได้ให้คำแนะนำแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณคุณศุภชัย อุดมผล ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและแนวความคิด ต่าง ๆ เพิ่มเติมในการทำวิทยานิพนธ์ ร.ต.ท.สมชาติ เลิกบางพลัด คุณกิตติมา จันทร์ตรี คุณสมพร อัสวแก้วมงคล ที่ช่วยเหลือด้านการแปลเอกสารภาษาต่างประเทศ และให้กำลังใจ ผู้เขียนตลอดมา อีกทั้งเจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้ความ สะดวกในการค้นคว้าเอกสารเป็นอย่างดี

วิทยานิพนธ์นี้หากปรากฏคุณค่าและประโยชน์ทางวิชาการอยู่บ้าง ผู้เขียนขอกราบเป็น กตเวทิตาคุณแต่บิดามารดาที่ได้ส่งเสริมและให้กำลังใจ รวมทั้งสนับสนุนด้านค่าใช้จ่ายแก่ผู้เขียน เสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

ศูนย์วิทยพัทยากร

แวมณี พวงน้อย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ

บทที่

1	บทนำ.....	1
	1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	2 สมมติฐานของการศึกษา.....	3
	3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
	4 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย.....	4
	5 วิธีการศึกษาวิจัย.....	4
	6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากวิทยานิพนธ์.....	5
2	แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับสิทธิของจำเลยในชั้นพิจารณาตัดสินคดีและสิทธิของผู้ถูกคุมความประพฤติ.....	6
	1 รูปแบบการดำเนินคดีอาญา.....	6
	1.1 การดำเนินกระบวนการพิจารณาตัดสินคดีอาญาในระบบ Common Law.....	10
	1.2 การดำเนินกระบวนการพิจารณาตัดสินคดีอาญาในระบบ Civil Law.....	12
	1.3 การดำเนินกระบวนการพิจารณาตัดสินคดีอาญาในประเทศไทย.....	15
	2 การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา.....	18
	2.1 การคุ้มครองสิทธิตามรัฐธรรมนูญ.....	19
	2.2 การคุ้มครองสิทธิตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.....	21

3	สิทธิของผู้ถูกคุมความประพฤติ.....	30
3.1	ความหมายและวัตถุประสงค์ของการคุมประพฤติ.....	30
3.1.1	ความหมายของการคุมประพฤติ.....	30
3.1.2	วัตถุประสงค์ของการคุมประพฤติ.....	34
3.2	หลักเกณฑ์ของการคุมประพฤติ.....	36
3.3	สิทธิของผู้ถูกคุมความประพฤติ.....	39
3.3.1	ในชั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษา.....	39
3.3.2	ในชั้นตอนภายหลังศาลมีคำพิพากษา.....	46

บทที่

3	หลักการในการคุ้มครองสิทธิของจำเลยและผู้ถูกคุมความประพฤติในต่างประเทศ.....	51
1	กระบวนการในชั้นตอนก่อนศาลมีคำพิพากษา.....	51
1.1	อำนาจศาลในการดำเนินกระบวนการกำหนดโทษ.....	51
1.2	การรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวจำเลยโดยการใช้รายงานก่อนพิพากษา.....	54
1.2.1	รายงานสืบเสาะและพินิจ.....	54
1.2.2	รายงานอื่น ๆ.....	61
1.3	การเปิดเผยข้อมูลในรายงาน.....	61
1.3.1	ขอบเขตการเปิดเผยรายงาน.....	63
1.3.2	ผลกระทบต่อจำเลยจากการใช้รายงาน.....	75
1.4	หลักการคุ้มครองสิทธิของจำเลยในชั้นตอนก่อนพิพากษา....	76
1.4.1	พื้นฐานทางรัฐธรรมนูญ.....	76
1.4.2	เจตนารมณ์ทางกฎหมาย.....	82
1.4.3	ข้อพิจารณาทางนโยบาย.....	83

1.5	หลักการรับฟังข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวจำเลยจากรายงานก่อนพิพากษา.....	85
2	กระบวนการภายหลังศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งคุมประพฤติ.....	88
2.1	อำนาจของศาลในการดำเนินการคุมประพฤติ.....	89
2.1.1	อำนาจในการกำหนดเงื่อนไขในการคุมประพฤติ..	89
2.1.2	อำนาจในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำพิพากษาหรือคำสั่ง และอำนาจในการพิจารณาเพิกถอนการคุมประพฤติ.....	91
2.2	ผลกระทบต่อจำเลยในการเพิกถอนการคุมประพฤติ.....	91
2.3	หลักการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกคุมประพฤติในการพิจารณาเพิกถอนการคุมประพฤติ.....	92
2.3.1	พื้นฐานทางรัฐธรรมนูญ.....	94
2.3.2	การคุ้มครองตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย.....	100
2.4	หลักการรับฟังพยานหลักฐานในการพิจารณาเพิกถอนการคุมประพฤติ.....	101

บทที่

4	วิเคราะห์ปัญหาในการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกคุมความประพฤติในประเทศไทย	110
1	หลักเกณฑ์กฎหมายคุมประพฤติผู้ใหญ่ในประเทศไทย.....	110
1.1	หลักเกณฑ์การสั่งคุมประพฤติ.....	110
1.2	หลักเกณฑ์การสืบเสาะและพินิจ.....	114
1.3	หลักเกณฑ์การควบคุมสอดส่อง.....	121

2	วิเคราะห์สิทธิทั่วไปของผู้ควบคุมความประพฤติ.....	127
3	วิเคราะห์ปัญหาการคุ้มครองสิทธิของจำเลยในชั้นตอนก่อนศาลมี คำพิพากษาหรือคำสั่งคุมประพฤติ.....	128
3.1	ปัญหาการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตัวจำเลยในรายงานสืบเสาะ และพินิจ.....	128
3.2	ปัญหาการรับฟังข้อเท็จจริงเกี่ยวกับจำเลยจากรายงาน สืบเสาะและพินิจ.....	136
4	วิเคราะห์ปัญหาการคุ้มครองสิทธิของจำเลยในชั้นตอนภายหลังศาลมี คำพิพากษาหรือคำสั่งคุมประพฤติ.....	142
4.1	การให้ความยินยอมของจำเลยต่อการคุมประพฤติ.....	142
4.1.1	การยอมรับเงื่อนไขที่ศาลกำหนด.....	142
4.1.2	การยินยอมในการควบคุมสอดส่อง.....	146
4.2	ปัญหาอันเกิดจากการพิจารณาเพิกถอนการคุมประพฤติ.....	148
บทที่		
5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	154
	บรรณานุกรม.....	165
	ประวัติผู้เขียน.....	171